

Тарифна політика у житлово- комунальному господарстві

О.О.СІПКО

Харківська національна академія міського господарства

61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12

bobbyox@ mail.ru

Проблема тарифної політики нині є предметом гострих публічних розглядів. В засобах масової інформації з'являється чимало публікацій щодо зростання тарифів на житлово-комунальні послуги, незадоволеність мешканців та неприпустимість їх подальшого збільшення.

Разом з тим, фахівці житлово-комунального господарства доводять, що діючі тарифи не покривають всіх витрат, необхідних для виробництва та надання населенню відповідних послуг.

На даний час стриманий розвиток ринкових відносин у конкурентному середовищі, непослідовність під час проведенні політики реформування житлово-комунального господарства (особливо стосовно встановлення економічно обґрунтованих тарифів на житлово-комунальні послуги), затягування впровадження у галузь економічних стимулів для дієвого приваблення приватних підприємців та органів самоорганізації населення призводить до унеможливлення підвищення якості цих послуг і залучення необхідних інвестицій в зазначену сферу для її модернізації та розвитку.

У покращанні інвестиційного клімату в сфері житлово-комунального господарства закономірним наслідком браку позитивних зрушень на базі обмеженості можливостей державного та місцевих бюджетів щодо фінансування розвитку цієї сфери є зношеність головних фондів суб'єктів господарювання житлово-комунального господарства, що унеможливає безпечну роботу сфери та підштовхує до постійного виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

Проблема розробки економічно обґрунтованих тарифів на послуги житлово-комунальних підприємств є однією із ґрунтовних засад, яка обумовлює сталий та надійний розвиток галузі.

У містах колишнього Союзу тарифи на житлово-комунальні послуги були найнижчими у світі і це вважалося одним із значних завоювань держави. Так, станом на 1991 рік населення оплачувало лише незначну частину реальних витрат на виробництво і реалізацію житлово-комунальних послуг – біля 4%, а решта витрат ЖКГ фінансувалася з бюджету. В умовах практично єдиної (державної) власності на житло і централізовану систему управління й фінансування ЖКГ це не мало суттєвого значення, але з переходом до багатуокладної економіки, різким скороченням асигнувань з бюджету, низькі економічно необґрунтовані тарифи на житлово-комунальні послуги (незважаючи на їх багаторазове підвищення) призвели до лінії негативних явищ: збитковості підприємств і організацій ЖКГ, відсутності у них джерел фінансування, відтворення виробничих фондів, росту морального і фізичного зносу основних фондів за межі експлуатаційної безпеки. ЖКГ охопила технічна і економічна кризи, вийти з якої самотужки галузь не зможе.

Під час переходу до сучасних економічних відносин необхідно основні функції планового регулювання господарської діяльності на мікрорівні (у тому числі поточне регулювання галузевої структури народного господарства) замінити ціновим регулюванням. Ціни повинні виконувати роль регулятора економічних перетворень в галузі та забезпечувати населення економічною інформацією, що створюватиме зовнішнє середовище для рівної конкуренції виробництв житлово-комунальних послуг.

Нова тарифна політика ЖКГ повинна мати комплексний підхід. Його реалізація сприятиме зміні моделі теперішньої господарської системи, оздоровлення механізму фінансування і створення умов для подальшого розвитку реформи: урегулювання найважливіших господарсько-фінансових пропорцій галузей міського господарства, стимулювання економічної ефективності та удосконалення структури управління, включаючи ефективність і якість надання послуг, а також стабілізація соціально-економічних та політичних умов в регіонах.

На рівень тарифів найбільше впливають такі фактори:

- рівень витрат (собівартість виробництва та реалізації послуг);

- платоспроможність населення – основного споживача житлово-комунальних послуг;
- державне втручання (цільове фінансування галузі, оподаткування, установлення норм і тарифів);
- якість послуг;
- конкуренція;
- впровадження інноваційних технологій у сфері ЖКП.

Ціноутворення в ЖКГ повинно регулюватися органами місцевого самоврядування, базуватися на економічно обґрунтованих тарифах і особлива увага при формуванні політики цін має приділятися факторам, які найбільше впливають на конкретний рівень житлово-комунальних тарифів, порядку введення (затвердження) тарифів та двосторонньому зв'язку з громадськістю з питань відповідності рівня тарифів, кількості та якості надання послуг.

Дія наведених факторів в окремих підгалузях ЖКГ не однакова, обумовлена особливостями технологічного процесу, ступенем розвитку ринкових відносин. Ці відмінності треба враховувати при формуванні тарифів на послуги підрядників, які обслуговують житловий фонд і підрядників-постачальників комунальних послуг, оскільки діяльність останніх (природних монополістів) не піддається конкуренції.

Отже особливості ЖКГ як галузі і відповідна їм специфіка ціноутворення обумовлюють сполучення витратного і ринкового механізмів формування тарифів (виходячи з об'єктивних витрат формується ціна виробництва послуг, яка є основою формування тарифів ЖКГ).

Слід зауважити, що сьогодні на підприємствах ЖКГ обов'язково необхідно провести енергетичний та економічний аудит. Загальновідомо, що підприємства житлово-комунального господарства застосовують застарілу нормативну базу, що не враховує використання сучасних матеріалів, обладнання, машин, техніки та технології, використовують старі нормативні чисельності, які розраховані на старі управлінські структури, використання ручної праці та ін. Використання підприємствами застарілої нормативної бази дає основу визнавати, що розраховані ними тарифи не є економічно обґрунтованими та потребують загального реформування.

